

Werkkaart 'Vragen stellen'

Waarom vragen stellen binnen het thema kansengelijkheid door talentontwikkeling?

In het primair onderwijs wordt gewerkt met verschillende instructie modellen. Hierin worden veelal begrips- of gesloten vragen gesteld. Deze vragen zijn gericht op checken van kennis, waardoor er een belemmering optreedt in het stimuleren van kansengelijkheid en indirect ook de talentontwikkeling. Goede vragen stellen is belangrijk voor de optimale ontwikkeling van een kind. Optimale ontwikkeling komt tot stand als de leerling ruimte ervaart voor eigen inbreng en de leerling zelf op ontdekkingstocht wil gaan om het antwoord op de vraag te vinden. Door het stellen van een vraag die ruimte biedt voor elke leerling, worden er kansen gecreëerd voor elke leerling binnen elk niveau. De leerling kan door het stellen van de goede vraag namelijk binnen zijn eigen mogelijkheden op ontdekkingstocht gaan en hogere orde denkvaardigheden aanleren. Binnen deze ontdekkingstocht kan de leerkracht talentmomenten waarnemen en observeren, waardoor er naast stimulatie van kansengelijkheid ook talentontwikkeling ontstaat.

Doelstelling van deze werkkaart

Het doel is om jou als leerkracht handvatten te geven om vragen te stellen waarmee leerlingen de ruimte krijgen om hun eigen talenten te ontdekken, ontwikkelen en tonen. Hierdoor krijgen kinderen in de klas gelijke kansen om hun talenten te ontplooien.

Wat is vragen stellen?

Onder het stellen van vragen wordt verstaan: *open vragen stellen die het leerproces stimuleren en het denkproces verruimen.*

Hierbij gaat het niet om het navragen van feitenkennis (leerkrachtgerichte vragen), maar om open vragen die de leerling ruimte en autonomie geven om over een probleem of taak na te denken. Open vragen zorgen ervoor dat het denkproces wordt gestimuleerd en leerlingen de ruimte krijgen om hun talenten te ontdekken, ontwikkelen en tonen. Op een open vraag is het antwoord niet vooraf bekend. Voor leerlingen is dat vaak wennen: er is geen goed of fout. Het is goed om als leerkracht hierin ook een "onwetende" houding aan te nemen. Oprecht nieuwsgierig zijn naar wat een leerling bedenkt.

Er kan gebruik gemaakt worden van verschillende open vragen:

- **Diagnostische vragen:** Door het gebruik van deze vraag verhelder je het probleem en wordt het probleem in kaart gebracht.
bv. Wat is er gebeurd? Wat is er aan de hand?
- **Oplossingsgerichte vragen:** Door het gebruik van deze vraag ga je kijken naar een oplossing en wordt er niet zozeer gekeken naar het probleem. Voordat dit soort vragen ingezet kunnen worden, is het belangrijk dat de leerling het probleem in kaart heeft.
Bv. Wat zou je kunnen inzetten om?
- **Meningsvragen:** Door het gebruik van deze vraag wordt de mening van de leerling uitgevraagd en waarbij kennis van feiten niet van belang is.
bv. Wat vind je daarvan?
- **Evaluatie vragen:** Door gebruik van deze gebruik wordt er gekeken naar het proces en niet naar het product. Denk aan samenwerkvaardigheden of ondersteuning vragen/bieden (scaffolding***)
bv. Wat zou je anders doen?

Referenties

- Veenman, S. (2001) Effectief vragen stellen, <https://is.gd/ZbXkcg>
Hollander, den, P. (2014) Effectief vragen stellen, <https://is.gd/c2nvpS>
Molen, van der, J. W., Eysink, T., Post, T., & Van Aalderen-Smeets, S. (2013). Naar een raamwerk voor talentontwikkeling. Universiteit Twente: Onderzoekscentrum Science Education and Talent Development (SETD).
Veenker, H., Steenbeek, H., Van Dijk, M., & Van Geert, P. (2017). Talentgerichte ontwikkeling op de basisschool. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
Wintermans, I. (2019) Answer your own learning question with peer scaffolding. Masterthesis Universiteit Wageningen.

Werkkaart 'Vragen stellen'

Aan de slag met vragen stellen in je les

Belangrijk is om vooraf aan dit proces de observatielijst "Talentvol leerlinggedrag" en de werkkaart "Observeren" door te nemen. Deze vind je op PleinOnline.

STAP 1: Analyseren (Check)

- Vul de observatielijst "Talentvol leerlinggedrag" voor jouw groep in.
- Neem je les op of laat een collega observeren. Eventueel kun je zelf tijdens de les turven welke vragen er in je les aan bod komen. Kijk hierbij naar je eigen leerkracht handelen.
- Welk soort vragen (open en gesloten) stel je in je les? Aan de hand hiervan kun je analyseren welke vragen je nog zou willen leren stellen en hoe je ze wilt stellen.
Tip: Je kunt een observatie instrument opstellen waarin je aan kan geven welke vragen en hoe vaak je deze stelt. Eventueel kun je hiervoor de werkkaart "Observeren" gebruiken. Meer ideeën om een analyse te doen op leerkracht handelen vind je op de werkkaart "Onderzoeksmethode".

STAP 2: Ontwerpen (Plan)

Kies bij het voorbereiden van je les welke vragen je wilt stellen waarbij je ervoor gaat zorgen dat elk kind de ruimte ervaart om op eigen ontdekkingstocht naar antwoorden te gaan.

Vraag jezelf af:

- Welke vorm van vragen stellen vind jij als leerkracht belangrijk?
- Welke ruimte wil je geven?
- Hoe ga je interactie teweegbrengen? Hiervoor kun je de link "Denksleutels" gebruiken. Hierin staan veel ongebruikelijke vragen die kinderen uitnodigen tot denken en kunnen helpen bij het vormgeven van je plan om je didactisch handelen anders vorm te geven.
- Welk doel wil je bereiken?

Voorbeeld van vragen stellen in de taalles:

Vraag bij woordenschat niet, wat betekent het? (Begripsvraag) Maar kun je een voorbeeld geven bij het woord of kun je er een mooie betekenisvolle zin mee maken, waaruit het woord duidelijk wordt. Bv. het woord is de bioloog. Zin: Freek Vonk is een bioloog, want hij weet veel van de natuur en onderzoekt deze.

Voordat je aan je les begint is het belangrijk om voor jezelf op te schrijven waar je tegen aan zou kunnen lopen, wat het probleem is waar je nu tegen aanloopt en waar je op zou willen in zetten. Hierdoor blijf je in je les scherp.

STAP 3: Uitvoeren (Do)

- Geef jezelf een aantal lessen de tijd om te werken aan je doelen. Wees niet direct te kritisch op jezelf. Jouw eigen vaardigheden hebben tijd nodig om te ontwikkelen. Vraag jezelf steeds af of je met je doelen op de juiste weg bent. Stel je plan bij waar nodig.
Tips: Gebruik bijvoorbeeld beurtstokjes/genummerde hoofden voor het verdelen van antwoorden. Ook kan je gebruik maken van denken, delen, uitwisselen om alle leerlingen de mogelijkheid te geven een antwoord te formuleren. Laat stiltes vallen en geef leerlingen tijd om na te denken. Eventueel na het denken, opschrijven middels gebruik van placemat model.

Wanneer is het doel behaald en welke zichtbare resultaten zijn er dan?

Bij het analyseren heb je voor jezelf een bepaald doel gesteld. Evalueer het proces door de Bij het analyseren heb je voor jezelf een bepaald doel gesteld. Evalueer het proces door de observatielijst "Talentvol leerlinggedrag" opnieuw in te vullen en te kijken of je vooruitgang ziet in talentmomenten. Je kan nu in één oogopslag zien welke vooruitgang je al hebt geboekt. Door deze aanpak spot je niet alleen de talentmomenten van de leerlingen, maar ook die van jou als leerkracht en wordt kansengelijkheid in je lessen gestimuleerd. Doel gehaald? Loop de stappen op de werkkaart opnieuw door, waarbij je werkt aan een nieuw doel of gebruik de werkkaart in een ander soort les. Hierdoor wordt het steeds makkelijker om vragen stellen in je lessen te gaan gebruiken.

Verwijzingen

[Link visiestuk primoraat](#)

[Link werkkaart Observeren](#)

[Link Observatieschema 'Gedrag van de Leerling'](#)

[Link naar denksleutels](#)

Eventuele bronnen die je kunt raadplegen

[Mondelinge taalvaardigheid in het onderwijs](#)

[Werk maken van gelijke kansen \(pagina 46\)](#)